Handboek aanpak grensoverschrijdend gedrag in de vechtsport

VECHTSPORT AUTORITEIT

Versie: juni 2023

Het Handboek aanpak grensoverschrijdend gedrag in de vechtsport is een uitgave van de Nederlandse Vechtsportautoriteit. Dit document is gepubliceerd onder een Creative Commons licentie:

Naamsvermelding-NietCommercieel (CC BY-NC).

Dit betekent dat iedereen vrij is om het werk te delen, te kopiëren, te verspreiden en door te geven via elk medium of bestandsformaat, onder voorwaarde dat de Nederlandse Vechtsportautoriteit als maker wordt vermeld, net als het bovenvermelde type licentie, en dat wordt aangegeven of het werk is veranderd. Je mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met je werk of je gebruik van het werk. Het werk mag niet gebruikt worden voor commerciële doeleinden.

De Handreiking bevat bijdragen en inbreng van Centrum Veilige Sport Nederland, NOC*NSF, W.F.C.A., Academie voor Sportkader, ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport, en de campagne #notinmydojo. Wij zijn hen, en iedereen die heeft bijgedragen, zeer dankbaar.

De campagne #notinmydojo is vanuit de vechtsportsector opgezet om seksuele intimidatie in onze vechtsportscholen tegen te gaan. Het is geen initiatief van de VA, maar wordt wel door de VA ondersteund.

Foto omslag: Derwin Edwards

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Grensoverschrijdend gedrag	5
3	Vertrouwenscontactpersonen	9
4	Preventie grensoverschrijdend gedrag	12
5	Meldplicht	14
6	Slachtofferhulp	18
7	Gedragscode voor trainers	19
8	Weging jeugd	20
9	Richtlijnen fotografen	21
10	Sportreizen met overnachting	22
11	Tuchtcommissie	23
12	Behandeling melding grensoverschrijdend gedrag	25
13	Bronnen en bijlagen	26

1 Inleiding

De Nederlandse Vechtsportautoriteit (hierna VA) is een landelijke toezichthouder voor de full contact vechtsportsector. Het richt zich specifiek op het reguleren van de full contact vechtsporten kickboksen, Muay Thai en Mixed Martial Arts (MMA). Daarnaast is de VA een onafhankelijk adviesorgaan voor gemeenten met betrekking tot deze full contact vechtsporten.

De VA is *geen* bond en richt zich op sport overstijgende maatregelen, die niet door individuele bonden en vechtsportorganisaties alleen kunnen worden ingevoerd en gehandhaafd. Daarnaast houdt de VA toezicht op de kwaliteit van de full contact vechtsportorganisaties, en draagt het zorg voor de handhaving op vechtsportevenementen. De VA is geassocieerd lid van NOC*NSF en wordt gesteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

De VA heeft als doel het bereiken en bewaken van een gereguleerde, gezonde, veilige en goed georganiseerde vechtsportsector.

Seksuele intimidatie en misbruik vinden helaas ook in de sportwereld plaats. Ook in de vechtsport. Bij seksueel misbruik en seksuele intimidatie zijn drie op de vier slachtoffers jonger dan 16 jaar en is één op de drie slachtoffers een kind met een beperking. Kwetsbare groepen zijn dus vaak het slachtoffer van deze vormen van grensoverschrijdend gedrag. De VA wil er alles aan doen om dit probleem te bestrijden. Er zijn daarnaast ook andere vormen van grensoverschrijdend gedrag die om aandacht vragen. Discriminatie, bedreiging, pesterijen en mishandeling zijn onacceptabel in onze vechtsportscholen. De VA zet zich in, samen met de vechtsportbonden, vechtsportscholen en anderen, om al deze zaken tegen te gaan.

In deze handreiking voor sporters, trainers, sportscholen, bonden, promotors en gemeenten doen wij een poging het begrip *'grensoverschrijdend gedrag'* te definiëren en de grenzen hiervan zo duidelijk mogelijk af te bakenen. Ook zullen enkele belangrijke begrippen worden uitgelegd, zoals het 'vier-ogen-principe'. Vervolgens wordt er een stappenplan voor de constatering en melding van grensoverschrijdend gedrag voorgelegd. Daarna wordt er uitleg gegeven over de verschillende vertrouwenscontactpersonen binnen de vechtsportsector en de functie van deze vertrouwenscontactpersonen. Daarna worden er enkele richtlijnen gegeven voor trainers en

sporters in bijzondere situaties, zoals een reisprotocol. Het handboek wordt afgesloten met informatie over de tuchtcommissie van de VA, die sinds 2022 in het leven is geroepen om sporters, trainers, officials en andere personen binnen de full-contact vechtsport te beschermen tegen ongewenst gedrag.

Deze handreiking is een dynamisch document dat met de verschillende ontwikkelingen wordt aangepast. Indien u urgente zaken mist in deze handreiking horen wij dit uiteraard graag via: info@vechtsportautoriteit.nl.

2 Grensoverschrijdend gedrag

Definitie

Het is belangrijk om grensoverschrijdend gedrag als begrip zo goed mogelijk af te bakenen. Grensoverschrijdend gedrag in de sport zou het best kunnen worden omschreven als elke vorm van gedrag of toenadering (in verbale, non-verbale, digitale of fysieke zin), die:

- als gedwongen of ongewenst wordt ervaren door de persoon die deze vorm van gedrag of toenadering ondergaat;
- als doel of gevolg heeft om de waardigheid en/of integriteit van de persoon die het ondergaat aan te tasten;
- plaatsvindt in de sport in een situatie waarin de spelreglementen niet voorzien. (Om een voorbeeld te geven: natrappen tijdens een competitieve kickbokspartij wordt in deze handreiking niet gezien als grensoverschrijdend gedrag omdat hier in de reglementen van de Nederlandse vechtsportbonden bij kickboksen, Muay Thai en MMA al in wordt voorzien.)

Vormen van grensoverschrijdend gedrag

Het gaat soms om een 'grijs gebied'. Sommige van deze misdragingen zijn opgenomen in het wetboek voor strafrecht en/of tuchtrecht, andere niet. Om meer duidelijkheid te geven onderscheiden we zes vormen van grensoverschrijdend gedrag:

1 Seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit is elke vorm van contact met een seksuele duiding dat als doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon naar wie het contact is gericht, wordt aangetast. Het kan gaan om fysiek, verbaal of non-verbaal contact. Heel concreet gaat het hierbij om seksueel gedrag of seksuele toenadering waarbij niet aan één of meerdere van onderstaande criteria wordt voldaan:

   - Wederzijdse instemming
   - Vrijwilligheid
   - Gelijkwaardigheid
   - Passend bij de leeftijd
   - Passend bij de situatie/cultuur
   - Zelfrespect

   Voorbeelden zijn het ongewenst opzettelijk aanraken van iemands lichaam, het maken van seksueel getinte opmerkingen (offline of online), intieme vragen naar iemands privéleven.

2 Pesten. Alle vormen van intimiderend gedrag met een herhalend karakter. Het doel of gevolg van dit intimiderende gedrag is om de persoon die het ondergaat fysiek of psychische schade toe te brengen. Pesten is een lastige vorm van grensoverschrijdend gedrag, omdat het in veel reglementen niet strafbaar is gesteld. Een grapje over het uiterlijk van iemand kan soms misschien onschuldig lijken maar soms laten dit soort grapjes meer ellende achter dan op het eerste gezicht te zien is. We zien hierin een signalerende rol voor sportschoolhouders en trainers.

3 Bedreigen. Het dreigend benaderen van een persoon, met als doel of gevolg dat iemand zich onveilig voelt, is strafbaar. Ook pesten, discrimineren en belediging kunnen worden bestempeld als vormen van bedreiging, wanneer dit bij de persoon die het ondergaat een onveilig gevoel veroorzaakt. Concrete bedreigingen zijn strafbaar, wij raden het altijd aan om van concrete bedreigingen aangifte te doen bij de politie. Daarnaast vinden wij het ook wenselijk om in het geval van een concrete bedreiging hier melding van te krijgen. Dit kan door dit formulier in te vullen en te versturen naar: info@vechtsportautoriteit.nl

4 Discriminatie. Dit betreft alle uitingen in woord, gebaar of geschrift van een mens of een groep mensen waarbij sprake is van uitsluiting, achterstelling, doelbewuste belediging of onjuiste behandeling van personen, op grond van hun godsdienst, ras, levensovertuiging, seksuele geaardheid, genderidentiteit, politieke gezindheid, beperking of welke grond dan ook. Discriminatie is strafbaar volgens de wet. Sterker nog, het is het eerste artikel van de Nederlandse Grondwet. Als je gediscrimineerd wordt, kan je hiervan melding maken via Centraal Meldpunt Nederland: https://meld.nl/melding/discriminatie/racisme/

5 Mishandeling. Dit betreft fysiek of psychisch geweld, zij het binnen of buiten een spel- of wedstrijdsituatie, en het zeer ernstig dreigen met fysiek of psychisch geweld, met als gevolg fysieke of psychische schade bij het slachtoffer. In de vechtsport gaat het hierbij om fysiek of psychisch geweld buiten de regels van de betreffende sport om. Ook hierin zien wij een signalerende rol voor sportschoolhouders en trainers. Bij mishandeling raden wij altijd aan aangifte te doen bij de politie. Daarnaast vinden wij het ook wenselijk om hier melding van te krijgen. Dit kan door dit formulier in te vullen en te versturen naar: info@vechtsportautoriteit.nl

6 Belediging. Dit is het aanranden van iemands eer of goede naam. Dit kan zowel verbaal als non-verbaal, en zowel bewust als onbewust. In artikel 266 lid 1 van het Wetboek van Strafrecht zijn verschillende vormen van belediging strafbaar gesteld.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag

Van al deze vormen van grensoverschrijdend gedrag krijgt seksueel grensoverschrijdend gedrag het meeste aandacht. De mogelijke gevolgen van seksuele intimidatie zijn vaak ernstig. Voor zowel het slachtoffer, de sportbond, de sportvereniging als de dader. Daarom vinden wij het belangrijk om hier nader op in te gaan.

Binnen de sport is vaak sprake van lichamelijk contact. In de vechtsport is dit in het bijzonder het geval. De term ‘full contact vechtsport’ is wat dat betreft veelzeggend: lichamelijk contact is de kern van de sport. Denk aan vormen van sparren en stoeien, maar ook aan de uitleg van sommige technieken. De grenzen zullen hierbij voor veel trainers en sporters duidelijk zijn. Toch kan er sprake zijn van grensoverschrijdend gedrag of gedrag dat zich 'net op de grens' bevindt. Het is daarom belangrijk om als trainer of sportschooleigenaar bewust te zijn van de situatie waarin er een risico kan zijn op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit kan door middel van het maken van een risicoanalyse. Hierbij worden de verschillende risicofactoren bij seksueel grensoverschrijdend gedrag in kaart gebracht. Meer informatie over deze risicofactoren zijn te vinden in de brochure met informatie voor trainers van het NOC*NSF in de bijlagen van deze handreiking. Wij raden alle bonden en sportschoolhouders aan hier kennis van te nemen. Hierbij wordt er gekeken wie er op welk moment in de gelegenheid is om seksueel grensoverschrijdend gedrag te vertonen en wie zich op welk moment in een kwetsbare positie bevindt.

- De invloed van een trainer op zijn pupillen is vaak groot. Dit machtsverschil kan leiden tot een onevenwichtige relatie. Dit kan een risico van seksueel misbruik met zich mee brengen.
- Sporten is in essentie een lichamelijke aangelegenheid. Full contact vechtsporten in het bijzonder. De grenzen van wat hierbij toelaatbaar is, zijn niet voor iedereen in elke situatie even duidelijk.
- Jonge sporters met topsportambities vormen een kwetsbare groep die veel risico loopt. De prestatiedruk kan bij hen zo groot zijn dat zij het gevoel hebben dat zij continu offers moeten brengen om de top te bereiken. Het ondergaan van seksuele intimidatie of seksueel geweld kan dan een aanvaardbare opoffering lijken, die nodig is om de top te bereiken.

- Het zijn niet altijd trainers/coaches die hun handen vuil maken aan grensoverschrijdend gedrag en seksuele intimidatie. Leeftijdsgenoten vertonen zelf ook vaak grensoverschrijdend gedrag of experimenteergedrag. In de sport zijn zelfs 4 op de 10 plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag andere sporters. In dit geval spelen sociale machtsverschillen en groepsdruk vaak een rol.

Vanuit de VA raden wij iedere sportbond en sportschool aan een risicoanalyse te maken.

Daarnaast staat bij de omgang met minderjarigen, gezien hun extra kwetsbare positie, het *'vier-ogen-principe'* centraal. Dit houdt in dat er te allen tijde minimaal één extra persoon bij de minderjarige en de trainer/begeleider in de ruimte aanwezig is. Dit gaat op voor situaties in de sportschool, kleedkamers en overlegruimten, maar bijvoorbeeld ook hotelkamers of slaapzalen wanneer er door de trainer en vechter wordt gereisd.

3 Vertrouwenscontactpersonen

Wat is een VCP?

Een vertrouwenscontactpersoon (hierna: VCP) is iemand bij wie een melding kan worden gedaan van grensoverschrijdend gedrag. Als er geen (veilige) mogelijkheid is om bij een trainer of sportschoolhouder melding te doen van grensoverschrijdend gedrag, dan kan dit altijd bij een VCP. Een VCP is er om naar de melding te luisteren, begrip te tonen en eventueel een gepaste vorm van troost te bieden als dit nodig is. Daarnaast is het de taak van de VCP om de melder zo goed mogelijk zijn/haar verhaal te laten doen en te achterhalen wat er precies is gebeurd. Aan de hand van de situatie kan de VCP een inschatting maken van wat de beste vervolgstappen zijn. Meldingen worden altijd gedaan in vertrouwelijkheid.

Vertrouwelijkheid

Als er een melding van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt gedaan bij een VCP, dan gebeurt dit altijd in vertrouwelijkheid. Vertrouwelijkheid betekent niet hetzelfde als geheimhouding. Vertrouwelijkheid houdt in dat een VCP een melding van grensoverschrijdend gedrag nooit zomaar met iemand mag delen. Een uitzondering geldt hierbij voor concrete meldingen van seksueel grensoverschrijdend gedrag zoals seksuele intimidatie of aanranding. Hiervan doet de VCP melding bij het Centrum Veilige Sport Nederland. Er is geen meldplicht vastgelegd voor VCP's in het tuchtrecht. Anders is dit voor sportschooleigenaren, trainers en sporters. Voor hen geldt altijd een meldplicht in het geval zij een vermoeden hebben van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Aan deze meldplicht worden sportschooleigenaren, trainers en sporters onderworpen door middel van het Keurmerk Vechtsportautoriteit.

Netwerk

Bijna alle sportbonden in Nederland hebben een VCP. Sporters en hun familie en/of verzorgers, trainers, sportschoolhouders, vrijwilligers en toeschouwers kunnen bij hem of haar terecht als zij grensoverschrijdend gedrag signaleren. Kickboksen, Muay Thai en MMA zijn in Nederland anders georganiseerd dan andere sporten. Er is niet één overkoepelende bond per sport, maar een verzameling kleinere bonden. Daarom is er niet gekozen voor de verdeling met één VCP bij elke bond maar heeft het NOC*NSF, op initiatief van de VA, zestien VCP-en opgeleid voor de Nederlandse vechtsportsector. Drie van hen worden met telefoonnummer en e-mailadres

vermeld op de website van de VA (www.vechtsportautoriteit.nl) en fungeren als eerste aanspreekpunt. Dit zijn:

- Saskia van Rijswijk (saskia@vechtsportautoriteit.nl of 06-53270091)
- Julian Huijsse (julian@vechtsportautoriteit.nl of 06-53989937)
- Richard van Asdonck (asdonck@xs4all.com of 06-55130656)

De andere VCP's zijn:

- Miriam Bovendeerd
- Herbert Dekkers
- Jeroen Houffelaar
- Glen Huisman
- Helen Renjaan
- Marjan de Roos
- Mike Soumokil
- Jan Wirken
- Manar Abdalla
- Christian Tulis
- Nina Meppelder
- Richard Pools
- Susanne Biermann
- Francesca Prescimone
- Georgina Engelhardt
- Redouan Amrhar
- Steve Willie

Als er bij één van de drie aanspreekpunten een melding binnenkomt, wordt de melder gekoppeld aan een VCP, afhankelijk van de voorkeur van de melder voor:

- Geslacht van de VCP
- Woonregio van de VCP

De daadwerkelijke melding wordt dan gedaan bij de VCP die de voorkeur heeft van de melder. Afhankelijk van de aard en de ernst van de melding en de behoeften van de melder kan de VCP doorverwijzen naar:

- Centrum Veilige Sport Nederland (0900-2025590)
- Centrum Seksueel Geweld (0800-0188 of www.centrumseksueelgeweld.nl)
- Politie (0900-8844)
- De huisarts van de melder
- #notinmydojo (hans.notinmydojo@gmail.com)
- Veilig Thuis (0800-2000 of www.vooreenveiligthuis.nl)
- COC Nederland (020-6234596 of info@coc.nl)
- Slachtofferhulp (0900-0101 of www.slachtofferhulp.nl)
- Zelfmoordpreventie (0900-0113 of www.113.nl)
- Fier (088-2080000 of www.fier.nl)

In paragraaf 11 van deze handreiking (pagina 23) wordt een schema getoond dat de behandeling van een klacht door de VCP-en visualiseert.

4 Preventie grensoverschrijdend gedrag

Omdat elk geval van grensoverschrijdend gedrag er één te veel is, is het belangrijk om er alles aan te doen om grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. Het NOC*NSF en Centrum Veilige Sport Nederland hebben richtlijnen opgesteld voor wat sportverenigingen kunnen doen om hun omgeving veiliger te maken. Wij hebben deze richtlijnen specifiek gemaakt voor de Nederlandse vechtsportscholen.

Gedragsregels

De eerste stap is het opstellen van duidelijke gedragsregels die gelden in de sportschool. Deze moeten gelden voor alle leden, medewerkers en bezoekers en moeten duidelijk te zien zijn in de sportschool.

Denk hierbij aan regels zoals:

- Geen gebruik van fysiek geweld buiten de trainingsessies en trainingsruimte(n).
- Raak niemand aan op een manier die hij/zij als onprettig ervaart. Ook niet gedurende de training. De grenzen hiervan moeten regelmatig met de sporters en medewerkers worden besproken.
- Discriminatie op welke grond dan ook, wordt nooit toegestaan.
- Bedreigingen, pesterijen en beledigingen worden nooit toegestaan. De grenzen hiervan moeten regelmatig met de sporters en medewerkers worden besproken.
- Behandel elkaar altijd met respect, zoals dat hoort in onze vechtsport.
- Het gebruik van geleerde technieken en vaardigheden buiten de sportschool om welke reden dan ook met uitzondering van noodweer, is nooit toegestaan. Ook deze grenzen moeten regelmatig met de sporters en medewerkers worden besproken.

Screening

Plegers van grensoverschrijdend gedrag zijn niet te herkennen aan hun uiterlijk. We adviseren elke sportbond of vechtsportschool daarom om bij nieuwe medewerkers een screening uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan:

- Een kennismakingsgesprek.
- Het checken van de cv en referenties.
- Het kunnen overleggen van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG).

- Het ondertekenen van de gedragsregels van de vechtsportschool.

Gratis VOG

Vechtsportscholen die gebruik maken van vrijwilligers en werken met kwetsbare groepen (zoals kinderen) kunnen gratis een VOG aanvragen. De aanvraag hiervoor verloopt via www.gratisvog.nl, waar eerst registratie plaatsvindt. Hiervoor is het noodzakelijk dat de aanvrager een KvK-nummer kan overhandigen en E-herkenning (EH1) heeft. De vrijwilligers voor wie de gratis VOG aangevraagd wordt, hebben een DigiD nodig. Vervolgens wordt de aanvraag gecontroleerd door het CIBG (een uitvoeringsorgaan van het ministerie van VWS). Als de aanvraag is goedgekeurd, staat de sportschool in het register en kunnen er gratis VOG's worden aangevraagd.

Informatie en materiaal

Als er binnen de vechtsport seksueel wangedrag plaatsvindt, is dit vaak tussen sporters onderling of in de relatie tussen sporter en trainer. De VA heeft voor deze relatie gedragsregels opgesteld, gebaseerd op de kennis en ervaringen van NOC*NSF. Deze gedragsregels zijn opgenomen in de appendix/bijlagen van deze handreiking. Daarnaast raden wij het alle sportschoolhouders aan om hun leden en ouders of verzorgers (bij minderjarige leden) goed te informeren over seksuele intimidatie binnen de sport. Het NOC*NSF heeft hiervoor verschillende flyers gemaakt die gratis te downloaden zijn. In de bijlagen van deze handreiking wordt vermeld waar deze flyers te downloaden zijn. Ook staat sinds 15 april 2019 de nieuwe website van het Centrum Veilige Sport Nederland online: www.centrumveiligesport.nl. Deze website heeft o.a. een handige chatfunctie en bevat informatie over het tegengaan van grensoverschrijdend gedrag. In de bijlagen van deze handreiking staan belangrijke documenten die op de website van Centrum Veilige Sport Nederland te vinden zijn.

5 Meldplicht

De VA vraagt structureel aandacht voor het voorkomen en het aanpakken van grensoverschrijdend gedrag, intimidatie en misbruik in de sport. In de vorige paragraaf is uitgelegd hoe grensoverschrijdend gedrag en seksuele intimidatie zo goed mogelijk kunnen worden voorkomen. Mocht er toch sprake zijn of een vermoeden zijn van seksuele intimidatie, dan adviseren we te handelen volgens de onderstaande richtlijnen.

Meldplicht seksuele intimidatie

Er geldt een meldplicht voor bestuurders, trainers en coaches. Het gaat hierbij om een vermoeden van seksuele intimidatie of seksueel misbruik. Sportschooleigenaren, trainers en coaches worden aan deze meldplicht onderworpen door middel van het Keurmerk Vechtsportautoriteit. De meldplicht is één van de belangrijkste middelen in de strijd tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag. Als er een vermoeden is van seksueel grensoverschrijdend gedrag is wegkijken nooit een optie. Je *moet* het melden!

Sporters

Voor sporters binnen de vechtsportschool geldt ook een meldverantwoordelijkheid. Als er een vermoeden van grensoverschrijdend gedrag bestaat, moet er melding bij de VA worden gedaan. Ook ouders en/of verzorgers die een vermoeden hebben van seksueel grensoverschrijdend gedrag moeten hiervan melding doen bij één van de door de VA opgeleide VCP-en. Dit kan door contact op te nemen met één van de VCP-en of door te mailen naar: info@vechtsportautoriteit.nl. Er zijn uitzonderingen, bijvoorbeeld als je vreest dat je met een melding jezelf in gevaar brengt. Als het duidelijk strafbaar gedrag betreft, kun je ook terecht bij Meld Misdaad Anoniem: 0800-7000.

Vechtsportscholen en bonden

Wanneer sportschooleigenaren of andere verantwoordelijken weten van seksuele intimidatie of het ernstig vermoeden, zijn zij ook verplicht dit te melden bij één van de VCP-en. Aan deze verantwoordelijkheid zijn sportschoolhouders gebonden door middel van het Keurmerk Vechtsportautoriteit. Bij andere vormen van grensoverschrijdend gedrag moet er melding worden gemaakt bij de leiding van de vechtsportschool. Bij strafbaar gedrag is de sportschooleigenaar verplicht om melding te doen bij de politie. Dit nalaten is verwijtbaar, omdat daders die vrijuit

gaan hun wangedrag kunnen voortzetten en nieuwe slachtoffers kunnen maken. Zwijgen is daarom vaak ook strafbaar. Als de sportschooleigenaar zelf wordt verdacht van seksueel grensoverschrijdend gedrag is het aan te raden om eerst contact op te nemen met één van de VCP-en voordat er verder actie wordt ondernomen.

Als het zware meldingen betreft, zoals aanranding of verkrachting, is het van belang dat je als sportschoolhouder of trainer niet zelf het gesprek voert, maar de melder of het slachtoffer doorverwijst naar de politie en Centrum Seksueel Geweld.

Benader bij meldingen van lichtere vormen van grensoverschrijdend gedrag (opmerkingen, op ongepaste momenten de kleedkamer inlopen, etc.) altijd de VA, de vechtsportbond, één van de eerder genoemde VCP-en of Centrum Veilige Sport Nederland voordat u zelf gaat handelen.

Stappenplan gesprek

Mocht u als sportschooleigenaar of trainer zelf het gesprek aangaan, houd dan tijdens dit gesprek de onderstaande stappen aan:

1. Benader de zaak altijd eerst als een menselijke kwestie, niet als een formeel probleem. Probeer de melder op zijn gemak te stellen en, indien de melder ook het slachtoffer is, medeleven te tonen en een gepaste vorm van troost te bieden.
2. Leg de melder het doel van het gesprek uit.
3. Laat de melder een beschrijving geven van de situatie die gemeld dient te worden. Welke vorm van grensoverschrijdend gedrag heeft er plaats gevonden? Het is van groot belang dat u hierbij als sportschooleigenaar/trainer geen relativerend waardeoordeel uit. Doe dus geen uitspraken als: ''Ach, dat valt toch wel mee'' of ''Zo kennen we hem toch gewoon?''.
4. Vraag de melder hoe hij/zij de situatie heeft ervaren, toon hierbij respect voor eventuele emoties.
5. Bespreek wat er vervolgens met de melding zal worden gedaan en leg uit dat de beschuldigde en eventueel ook anderen op dezelfde manier zullen worden gehoord.
6. Als het niet gaat om strafbare feiten in de wettelijke zin, leg dan uit aan de melder dat hij/zij een officiële tuchtrechtelijke klacht kan indienen direct bij een VCP.
7. Als het gaat om het plegen van strafbare feiten, leg dan uit hoe de melder aangifte kan doen en juridische vervolgstappen kan ondernemen.
8. Leg uit dat hij/zij gebruik kan maken van een VCP waar hij/zij verhaal kan doen van wat er is gebeurd en om de mogelijke vervolgstappen of vervolgacties te bespreken.

9 Probeer het gesprek te documenteren en laat het indien mogelijk ondertekenen door de melder.

Als er meerdere meldingen of één melding van zeer ernstige aard van grensoverschrijdend gedrag over een vechtsportschool binnenkomen, kan de VA, in samenwerking met de convenantpartners, besluiten tot volledige uitsluiting van de vechtsportschool voor wedstrijden in kickboksen, Muay Thai en MMA in Nederland. Dit is een uiterste maatregel. Deze zal alleen worden ingezet als er (structureel) meldingen bij ons binnenkomen van ernstig grensoverschrijdend gedrag, zoals seksuele intimidatie, fysieke mishandeling, psychische mishandeling of discriminatie. Uiteraard zal de VA eerst goed onderzoek doen naar de meldingen en aan de hand daarvan oordelen of uitsluiting terecht zou zijn. Hiermee willen wij voorkomen dat personen middels valse meldingen over concurrerende sportscholen onterechte uitsluiting van concurrenten kunnen afdwingen.

Bij de overige vijf vormen van grensoverschrijdend gedrag adviseren we sporters/vechters om hier melding van te doen bij de (hoofd)trainer of eigenaar van de vechtsportschool. De vechtsportschool dient dan na de melding met de betrokkenen in gesprek te gaan. Als er daadwerkelijk sprake is van grensoverschrijdend gedrag adviseren wij de (hoofdtrainer van de) vechtsportschool om passende maatregelen te nemen, conform de opgestelde gedragsregels. Afhankelijk van de ernst van het grensoverschrijdende gedrag kan er worden gekozen om aangifte te doen bij de politie. Daarnaast vinden wij het ook wenselijk om in het geval van een concrete bedreiging hier melding van te krijgen. Dit kan door dit meldingsformulier in te vullen en te versturen naar: info@vechtsportautoriteit.nl.

Hoor en wederhoor

Als er sprake is van seksuele intimidatie, moet het principe van *'hoor- en wederhoor'* worden toegepast. Hierbij zijn er echter wel een aantal belangrijke kanttekeningen, gezien de gevoelige aard van mogelijke beschuldigingen.

Als een beschuldiging is geuit, is het een goed idee om met de beschuldigde persoon in gesprek te gaan. Het kan zijn dat de beschuldiging is gebaseerd op een misverstand, of dat iemand ten onrechte beschuldigd wordt. Als het echter zware beschuldigingen betreft, zoals aanranding of verkrachting, is het van belang dat je als sportschoolhouder of trainer niet zelf het gesprek voert, maar de melder of het slachtoffer doorverwijst naar de politie en Centrum Seksueel Geweld. Als de sportschoolhouder of trainer degene is die wordt verdacht van (seksueel) grensoverschrijdend

gedrag, ga het gesprek dan niet zelf aan, maar doe gelijk melding bij één van de VCP-en via één van de aanspreekpunten.

Als sportschoolhouder draagt u zorg voor alle betrokkenen bij de grensoverschrijdende situatie. Dit betekent dus ook dat u de beschuldigde de kans moet geven om zichzelf te verdedigen. Het inwinnen van juridisch advies kan van belang zijn voor de beschuldigde. Het is ook van belang om rekening te houden met de situatie waarbinnen het grensoverschrijdende gedrag heeft plaatsgevonden en de bijkomende emoties.

Minderjarigen dienen altijd in het bijzijn van hun ouders/verzorgers te worden gehoord. Als de betreffende minderjarige vervolgens niet verhoord wilt worden, zal er eerst alternatieve hulp moeten worden ingeschakeld. Dit kan een VCP zijn, maar het mag ook een andere hulpverlener zijn. Als het kind zelf de melder is, leg dan uit waarom er op welk moment met wie gesproken wordt en leg uit dat er bij gevaar onmiddellijk gehandeld moet worden. Beloof tijdens een dergelijk gesprek nooit geheimhouding, maar geef wel aan dat het gaat om de veiligheid van andere potentiële slachtoffers en dat de signalen serieus zullen worden afgewogen. Spreek een minderjarige nooit alleen, maar hanteer hierbij altijd het vier-ogen-principe.

6 Slachtofferhulp

Het meemaken van ongewenste seksuele intimiteiten of seksueel geweld heeft veel impact op slachtoffers. Probeer daarom een slachtoffer altijd op een menselijke manier te behandelen en niet als een formeel probleem voor de organisatie. Het is belangrijk dat het slachtoffer op zijn/haar gemak wordt gesteld, dat de ruimte wordt geboden om het verhaal te doen en hier goed naar geluisterd wordt. Het wegdoen of bagatelliseren van een melding van seksuele intimidatie of seksueel geweld als aanstellerij of 'iets dat nu eenmaal gebeurt' is nooit acceptabel.

Traumatische ervaring

Helaas komt het vaak voor dat slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag hier een trauma aan overhouden. Het is daarom van groot belang dat slachtoffers worden doorverwezen naar één van de VCP-en die in deze handreiking zijn vermeld. De VCP-en zullen, in overleg met het slachtoffer, doorverwijzen naar Slachtofferhulp Nederland. Hier werken experts met veel kennis op het gebied van seksuele intimidatie en seksueel geweld die steun en hulp kunnen bieden aan slachtoffers in complexe situaties.

Schaamte

Sommige slachtoffers schamen zich of zijn bang om niet geloofd te worden. Als je het slachtoffer bent van seksuele intimidatie of seksueel geweld, maar je wilt dit niet melden bij een VCP, dan kan je ook altijd naar je huisarts gaan voor hulp. Om te zorgen dat anderen niet dezelfde gebeurtenis (of erger) overkomt, is het echter van groot belang dat er wel over gesproken wordt. Je kan als slachtoffer contact opnemen met Slachtofferhulp Nederland via 0900 9999 001. Dit kan ook anoniem.

7 Gedragscode voor trainers

Trainers hebben, zeker in de vechtsportsector, een voorbeeldfunctie ten opzichte van hun omgeving. De VA verwacht van elke trainer, met of zonder erkend diploma dat hij of zij zich hiervan bewust is. Zij dienen zich op te stellen als ambassadeur van onze vechtsporten, zowel binnen de sportschool als in de maatschappij.

Door middel van het Keurmerk Vechtsportautoriteit, dat vanaf 2020 wordt ingevoerd, zal de VA er op toezien dat de aanwezige trainers op de vechtsportschool een VOG kunnen overleggen. Daarnaast is de vechtsportschool verantwoordelijk en adviseren wij alle vechtsportverenigingen te allen tijde een VOG voor trainers verplicht te stellen.

Naast de invoering van een verplichting om een VOG te kunnen overleggen, is er een gedragscode voor trainers en begeleiders. Deze algemene gedragscode geldt voor alle trainers in het kickboksen, Muay Thai en MMA en dient als richtlijn te worden aangehouden door alle trainers die lesgeven in één of meerdere vechtsportscholen. De gedragscode is te vinden in de bijlagen van deze handreiking (Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor trainers).

8 Weging jeugd

Weging

De VA vindt het onwenselijk dat kinderen die uitkomen in de jeugdklasse, voorafgaand aan de wedstrijd in hun ondergoed of anderszins schaars gekleed worden gewogen. Bij de wegingen zijn vaak fotografen aanwezig zijn. De VA acht het pedagogisch onverantwoord om kinderen onder de 16 jaar op een dergelijk kwetsbare manier bloot te stellen aan sportfotografie en alle sensatie die bij een weging kan komen kijken.

De VA stelt met het convenant voor 2020 het verplicht aan promotors om kledingvoorschriften door te voeren voor weging met kinderen onder 16 jaar. Belangrijk hierbij is dat de sporters wegen in dezelfde kleding als waarmee zij de ring/kooi in zullen stappen. In ondergoed of naakt (ook met bedekking van een handdoek) wegen is onwenselijk en niet toegestaan.

Ringgirls bij jeugdpartijen

Aansluitend op dit punt vindt de VA het onwenselijk dat bij er bij jeugdpartijen schaars geklede *'ring girls'* aanwezig zijn, die met minderjarige vechters naar de ring lopen of de volgende ronde aankondigen. We adviseren promotors om hier richtlijnen over op te nemen in hun draaiboek voor evenementen.

9 Richtlijnen fotografen

Toestemming

Aansluitend op de vorige paragraaf zou de VA een regeling vanuit de bonden verwelkomen waarbij fotografen op evenementen van tevoren toestemming vragen aan de sporters of zij gefotografeerd mogen worden, in ieder geval bij de sporters onder de 18 jaar. Bij kinderen onder de 14 jaar moet toestemming aan de ouders worden gevraagd. Voor publicatie van de foto's op internet of gedrukte media moet vervolgens apart toestemming worden gegeven. Als de toestemming door de sporter al schriftelijk is gegeven bij de inschrijving voor het evenement dan hoeft er niet nog apart toestemming te worden gegeven.

Daarnaast adviseren wij promotors, voor zover zij dit nog niet geregeld hebben, duidelijk met fotografen af te spreken in welke ruimtes van de accommodatie gefotografeerd mag worden en waar dit niet is toegestaan.

Fotograferen voor bezoekers

Wat betreft het fotograferen door bezoekers adviseren we alle promotors om een verbod te handhaven op het gebruik van smartphones en fototoestellen in de kleedkamers en de douches. Dit verbod houdt in dat er duidelijk aangegeven moet worden dat het gebruik van smartphones en fototoestellen niet is toegestaan in de kleedkamers en douches en dat bezoekers bij overtreding van deze regel hier actief op worden aangesproken.

AVG

Ook willen wij alle fotografen op vechtsportgala's en evenementen erop wijzen dat een foto van een persoon geldt als een persoonsgegeven. Het opslaan van een dergelijke foto of het verkopen aan derden, geldt als een verwerking van dit persoonsgegeven. Hiervoor geldt dus de AVG-wetgeving. Als een persoon niet direct of indirect identificeerbaar is, geldt de AVG niet. Meer informatie over de AVG-wetgeving is te vinden in de bijlagen van deze handreiking.

10 Sportreizen met overnachting

In het geval dat er vechters met hun trainer uitreizen en tijdens de reis ook overnachten, is het belangrijk dat er met bepaalde zaken zorgvuldig wordt omgegaan. Hierbij wordt uitgegaan van een respectvolle omgang van de trainer met de privéruimten van de vechter, waaronder de sanitaire ruimten en de slaapkamer.

VOG

Stuur alleen coaches mee naar het buitenland die een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) kunnen aanleveren. Een aanvullende screening is wenselijk door het inwinnen van referenties en de overige preventiemogelijkheden zoals beschreven in paragraaf 5 van deze handreiking.

Overnachtingen

We adviseren te allen tijde dat bij het uitreizen van minderjarigen altijd minimaal twee trainers of begeleiders aanwezig zijn die een VOG kunnen overleggen en dat daarmee het vier-ogen-principe altijd wordt gehanteerd. Daarnaast adviseren we dat trainers/coaches en pupillen altijd gescheiden slapen als het een sportreis met overnachting(en) betreft.

In het geval er met meerdere vechters wordt afgereisd, is het onwenselijk dat jongens en meisjes op dezelfde kamer overnachten. We raden de meereizende trainers/begeleiders ook altijd aan te controleren of, in het geval dat er meerdere vechters op één kamer slapen, de kamer beschikt over aparte (stapel)bedden en vechters dus niet samen in een tweepersoonsbed slapen.

Alle trainers/begeleiders en vechters dienen zich gedurende de reis en het verblijf volgens de algemeen geldende normen en waarden te gedragen. Tijdens een verblijf in het buitenland zullen zij ook rekening houden met de waarden en normen van het gastland.

11 Tuchtcommissie

Het tuchtrecht voor het kickboksen, Muay Thai en Mixed Martial Arts in Nederland wordt verzorgd door de tuchtcommissie van de Nederlandse Vechtsportautoriteit. De tuchtcommissie heeft als doel om sporters, trainers, officials en andere personen binnen de sector te beschermen tegen ongewenst gedrag.

In het tuchtreglement worden alle tuchtrechtelijke rechten en plichten omschreven. Als je denkt dat iemand serieus de fout in gaat kan je hiervan melding doen door dit formulier in te vullen. Het ingevulde formulier kan vervolgens naar info@vechtsportautoriteit.nl worden verstuurd. Zowel slachtoffers als getuigen kunnen meldingen doen.

Als er een melding is gedaan, verloopt de procedure als volgt:

- **1. Ontvankelijkheid onderzoek. De tuchtsecretaris en de aanklager kijken wat ze moeten doen met de melding.**
- a. Doorverwijzing
- Soms kan een andere instantie jou beter helpen. Dan helpen wij jou om in contact te komen. Bijvoorbeeld met het Centrum Veilige Sport Nederland, Slachtofferhulp of de politie.
- b. Andere oplossing?
- Soms kan een probleem beter op een andere manier worden opgelost dan met een tuchtzaak. Bijvoorbeeld door een gesprek te organiseren. Uiteraard alleen met instemming van de melder.
- c. Tuchtprocedure wordt in gang gezet
- Als de regels inderdaad zijn overtreden en de beschuldigde zich aan de regels hoort te houden, kan de tuchtprocedure in gang worden gezet. Als er genoeg informatie is, neemt de aanklager de zaak in behandeling.
- **2. Aanklager doet onderzoek**
- Als de aanklager het onderzoek start, maakt hij een dossier. Hij bekijkt het bewijsmateriaal en luistert naar betrokkenen, getuigen en deskundigen.
- **3. Aanklager doet, indien mogelijk, schikkingsvoorstel**

- Soms doet de aanklager een schikkingsvoorstel aan de persoon die de regels zou hebben overtreden. Als er geen schikking wordt getroffen, stuurt de secretaris het dossier naar de melder, de beschuldigde en de tuchtcommissie. Uiteraard wordt zorgvuldig omgegaan met gevoelige informatie.

- **4. Zitting**

- Er wordt een zitting gepland met de aanklager, de tuchtcommissie, de secretaris en de beschuldigde. De beschuldigde mag een raadsman meenemen. De aanklager en de tuchtcommissie mogen getuigen horen.

- 5. Uitspraak

- Er wordt meestal tijdens de zitting uitspraak gedaan. Als de tuchtcommissie meer tijd nodig heeft, doet het uitspraak binnen tien werkdagen. Mogelijke straffen zijn een berisping, een schorsing, een royement of een geldboete. Uitspraken worden geanonimiseerd gepubliceerd op de VA-website.

- **6. Beroep**

- De aanklager, de beschuldigde, de melder en het bestuur van de VA kunnen in beroep gaan tegen een uitspraak van de tuchtcommissie. Stuur het beroep schriftelijk en gemotiveerd binnen vier weken na de uitspraak naar info@vechtsportautoriteit.nl.

- **7. Herziening**

- Je kunt een verzoek tot herziening indienen. Dan moeten er na de uitspraak nieuwe relevante feiten of bewijsstukken aan het licht komen. Dien het verzoek in via info@vechtsportautoriteit.nl. Geef duidelijk aan wat de nieuwe feiten zijn. Stuur eventueel bewijs mee.

- Heb je vragen over het tuchtrecht? Wil je advies over een mogelijke zaak? Mail dan naar info@vechtsportautoriteit.nl .

12 Behandeling melding grensoverschrijdend gedrag

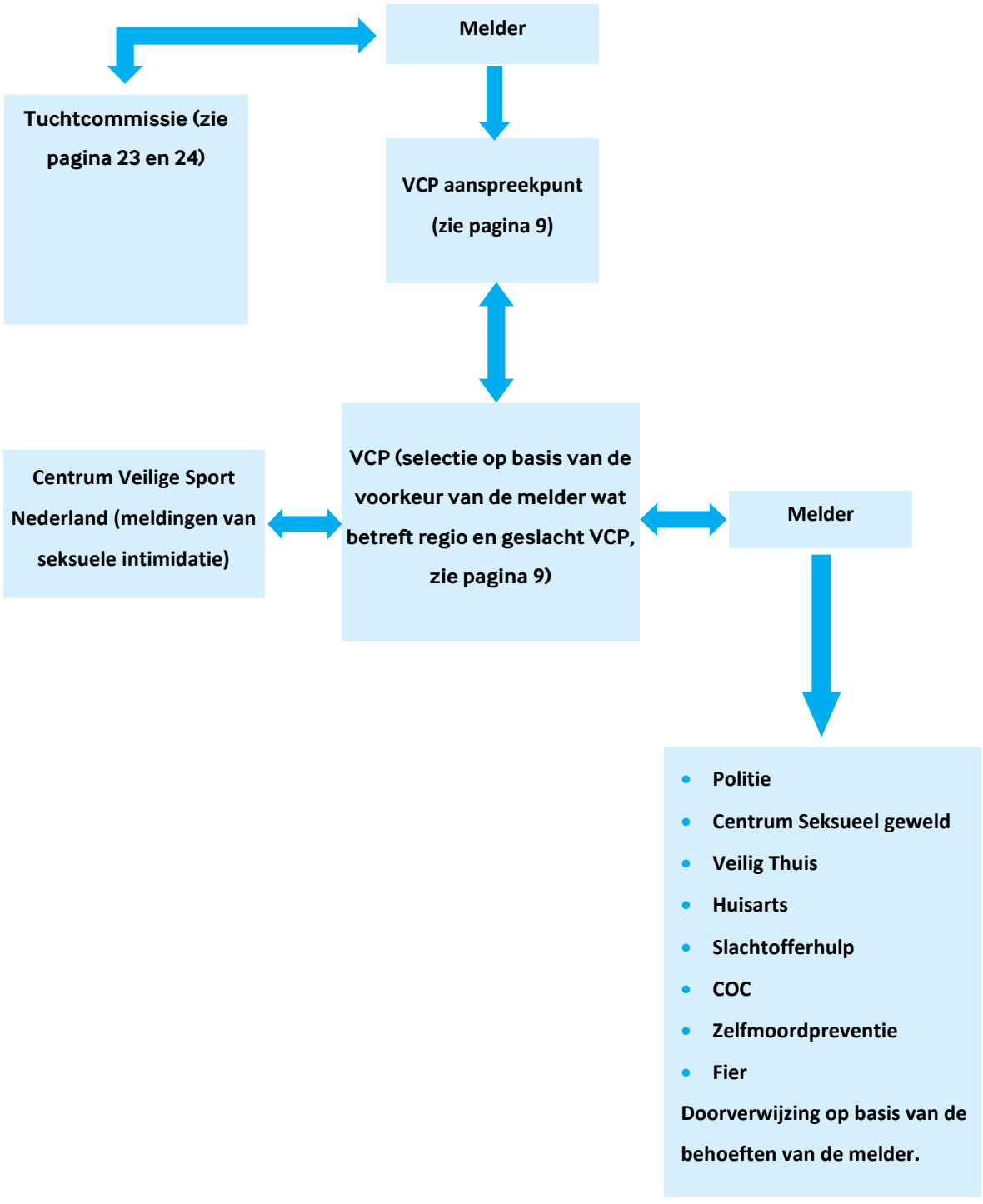

13 Bronnen en bijlagen

- AVG wetgeving en fotografie: https://is.gd/avgwetgeving
- Centraal Meldpunt Nederland: https://meld.nl/
- Centrum Veilige Sport Nederland: https://centrumveiligesport.nl/
- Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor sporters: https://is.gd/cvsinfosporters
- Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor jeugd: https://is.gd/cvsinfojeugd
- Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor ouders: https://is.gd/cvsinfoouders
- Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor trainers: https://is.gd/cvsinfotrainers
- Centrum Veilige Sport Nederland – Informatie voor bestuurders: https://is.gd/cvsinfobestuurders
- Centrum Seksueel Geweld: https://is.gd/centrumseksueelgeweld
- Gratis VOG aanvraag: https://gratisvog.nl
- NOC*NSF: https://www.nocnsf.nl/home
- Slachtofferhulp: https://is.gd/slachtofferhulp
- Vechtsportautoriteit: https://www.vechtsportautoriteit.nl/